

panelið

Ofta, tá tú tosar við fólk, merkir tú eina ótrygd við nútíðini. Ov nógv kemur rekandi úttanifrá, ov nógv leyfa á og kritisera samfelagið.

Tað verður gjørt mistonkiligt at finnst at, og verður hetta roknað upp í hetta nógv illa, sum kemur úttanieftr.

Nú er tað so, at eitt hitt týðningarmesta, sum skilur fólk frá øllum øðrum livandi, er hin samfelagsliga menningin.

Menniskjusagan er søgan um samfeløg, sum hava ment seg og broyttst. Hvi skuldi menningin stóða við okkum. Tá tú hoyrir metingarnar hjá fólk, so er einki sum bendir á, at tey halda okkum hava rokkið hitt besta samfelagið, sum hugsast kann, tvørturímóti bera allar metingar á tað borðið, at samfelabið hvørki er fullgjøgjað ella rættvist.

Tá tað er viðgengi-, at menningin heldur alsamt á, so eru eisini møguleikar at stýra henni. Eingin orsök er til bert at lata seg taka av streyminum.

Men fyrri at stýra mást tú hava eitt livandi orðaskifti. Um øll bert tega, verða vit viljaleyst tveitt higir og hagar, istaðin fyrri at stýra sjálvir.

Lat okkum taka eitt dømi. Sum dømi taka vit tað orðaskiftið, sum í lotuni fer fram um føroyskan skúlskap.

Hetta orðaskifti fer sanniliga fram av rottum. Einki samfelags-øki hevur størri týðning fyrri spurningin um hvussu lagnan hjá føroyska samfelagnum skal vera. Fer tað at eydnast at gera eina skúlskap, sum veruliga útvegar fólk til at virka í tí føroyska samfelagnum, hetta er ein avgerandi spurningur.

Hvussu er so svarið til tey, sum hava hug at finnst at, at fara fram kritikk, har orðið er nýtt í rættari merking. Ikki hugsjónarleys affinjing, men ein roynd at leggja stóð undir menningina.

Summi taka beinan veg at sær sum personligan kritikk. Hvønn rætt hevur hann til at finnst at virki minum?

Tey eitt sindur meira framkomnu jatta, at nógv er sum kann rættast, men hinvegin ber ikki til at leyfa fram og ringt er at finna á rætta vegin, og halda tey so áfram í gomlum fótafetum.

Øll kunnu semjast um, at skúlin eigur at vera føroyskur, men um hetta er ein spurningur um málið, peningin, formin ella innihaldið verður litið sagt um. Og tá saman um kemur, víkja fólk aftur frá at gera nakað nýtt, best man vera sum er.

Og meðan skúlin sostatt heldur áfram at búgva fólk út eftir sínum reglum, so er í føroyska samfelagnum ein risatørvur á fólk við ávisari læru.

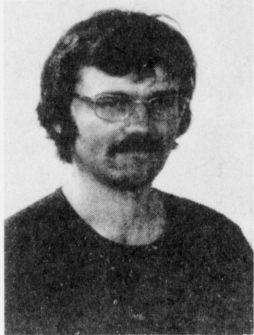
Nógv hevur verið fort fram um fiskivinnuna í hesum sambandi. Fólk er farið at undrast, at høvuðsvinna okkara ikki eigur sess innan skúlagátt. Hetta er gott dømi um hvussu menningin broytir umstøðurnar. Fyri bert 20–30 árum síðani, var tann læran, sum fekt umborð á sjálvum skipinum ivaleyst nógv góð. Teir eldru settu teir yngru við, lært var við beinleiðis at taka lut í arbeiðinum.

Men menningin innan fiski-

Orðaskifti, teknokratar og skúlskapur

vinnuna hevur gjørt hetta lærulag óhóskiligt. Summir vilja ivaleyst hava nokk í hesari læru, men skal verulig breidd koma í dygdina og tann fulla nytan burtur úr

Í dag:

Kjartan Hoydal, fiskifrøðingur

nútímans amboðunum, vit hava í dag, so má ein væl tilrættalagð skúling fara fram, og kunneleiki til samfelag okkara og vinnuvegir má fáa nógv fremri sess í barna-skúlanum.

Tað fer ivaleyst eisini at visa seg, at fiskimaðurin ikki fær ta virðing og tann sosiala status, hann hevur uppið, fyrr enn hann hevur vunnið sær sømdir innan skúlskapin.

Hvor skal nú leggja eina tilika útbúgving til rættis. Eru tað serfrøðingar, teknokratir, ella firkimenn sjálvir, ella kanska lógtingið. Eitt er givið. Tað kunnu ikki vera serfrøðingarnir einsamallir, sum leggja hesa skúlskipanabroyting til rættis.

Kravið eftir serfrøðingum tykist vera vaksandi í Føroyum. Ein ávis trúgv um, at áttu vit bert nógv dugnaligar menn í hvørjum sessi, so voru allir trupuleikar loystir.

Eg havi ikki hesa trúgv. Eg meini, at vit skulu nýta serfrøðingarnar, og eisini at stórvirkið er á teimum í Føroyum, men teir eru bert eitt slag av teknikarum. Er bilurin í ólagi, sendi eg hann á verkstað, ein teknikari umvælir hann fyrri meg, men fyrri tí áleggur hann mær ikki, hvussu eg skal koyra. Somuleiðis við samfelagnum. Serfrøðingar kunnu nýtast til at umvæla og leggja til rættis, men teir skulu ikki stýra.

Stýringin verður lögð fäst í politiska stríðnum. Og politiska stríðið er, uttan mun til hvat Essa Arge sigur, eitt stríð millum samfelagsstættirnar. Styrkin hjá teimum einstaku stættunum avger hvor kósinal skal vera.

Tað er vandamikið at gera serfrøðingarnar til eitt slag av oraklum uttan fyrri hetta politiska stríðið. Fyri at nýta serfrøðingar á rættan hátt, má ein politisk kós verða sett út í kortið.

Sostatt meini eg, at tað eru felegrini hjá fiskimonnum saman við politisku umboðunum, sum skulu seta treytir á.

Av somu orsök kann eg ikki her geva nakra patentloysn í skúlskapinum, hóast eg havi meiningar um tað. Men eg havi loyvi til at siga, hvussu eg sjálur kundi ynskt mær min egna skúlskap, um eg fekk tjansin at ganga hann um aftur.

I 10 ára fólkaskúla hevði eg fingið tey amboðini, sum gjordu meg foran at ognar mær tivan og velja millum útbúgvingar, sum tørvur var á í samfelagnum. Hin raðuliga sundurskiljing millum bókligt og handiligt arbeiði var sjálfandi burtur.

Eg velji so, at royna at útbúgva meg til fiskifrøðing.

Eftir 10 ára skúlagongd fari eg til skips ella at rógva út.

Harvið læri eg tað arbeiðspláss at kenna, sum vitan min seinni skal vera til gagn fyrri.

Síðani fari eg á HF. Aftrat teimum festu lærugreinunum velji eg biologi, fiskifrøði, fysikk (tí so nógvur elektronikkur er umborð á skipinum, og henda grein hevur týðning fyrri fiskireiðskap) og kemi (sum hevur týðning fyrri viðgerð av fiskinum.)

Møguleiki er á HF skeiðnum at arbeiða beinleiðis innan fiskivinnuna og gera túrar.

Aftan á hetta fari eg á Støðis-útbúgving, væl at merkja støðis-útbúgvingi rættari merking. Hon er lögð so til rættis, at eg dagliga arbeiði við onkrum ávisum skeið í greinum, sum eg havi brúk fyrri á vegnum.

Oman á hetta verði eg so helst noyddur at fara burtur at fáa ta seinastu læruna.

Sostatt ein skúlskapur, sum er samanvovinn við tað samfelagið, seinni skal virkast í, ikki antin í skúla ella úti í samfelagnum, men bæði.

Hvi skuldu vit ikki kunna lagt skúlskap okkara til rættis á tann hátt?

Kjartan Hoydal

Í panelinum eru:

Jógvan Arge
Hilmar Bech
Jóanes Dalsgaard
Sigrid Dalsgaard
Atli Dam
Signar Dam
Birgir Danielsen
Hans Holm
Kjartan Hoydal

Finnbogi Isaksen
Andrew Isheim
Bárður Jacobsen
Óli Jacobsen
Steinbjørn B. Jacobsen
Hans Jørgensen
Heðin Klein
Jákup Lindenskov
Sverre Midjord

Jóhan Mortensen
André Niclasen
Johan Nielsen
Kari Petersen
Marita Petersen
Sigmund Poulsen
Áksel Skoubo
John Smith
Johan Mortensen

smátíðindi innanoyggja

Litil fiskur

Litil fiskur er í seinastuni komin uppá land á Eiði. Í døgnum frá 24. juni til 1. juli tók flakavirkirð Norðis einans ímóti tilsamans 27.600 pundum.

«Gudny» av Norðskála avreiddi 18.700 pund, «Núgvunes» av Eiði 3.800 pund og gjáarbátarnir «Silið» og «Nasin» avreiddu hvor sini 200 pund.

I hesum tíðarskeiði var trolbáturin «Selberg» úr Havn á Eiði og avreiddi 4.800 pund av trolveðið.

Miðskeiðis í hesi vikuni kom «Th. Nygaard» fullfermdur av linuveðið við Rock All.

»Stapin« verður longdur

Línubáturin «Stapin» hjá Jógvan Olsen, skipara og fleiri á Toftum, sum í sini tíð varð bygdur á Vestmanna Skipasmiðju, stendur í lotuni á Skála skipasmiðju, har báturin verður longdur úr 87 til 100 fótur. Eisini verður nakað broytt viðvíkjandi dragingarrúminum. «Stapin» verður vørandi liðugur um mánaðarskeiðið juli–august.

Annars verður sagt av Toftum, at teir fyra bátarnir har, sum royna við trolu á landleiðini, fáa eina 10.000 pund um vikuna. Teir eru bert triggir mans við hvørjum báti.

Fýra aðrir dekksbátar, sum royna við linu, hava fingið hampuliga veiðu av longu og serstakliga brosmu á djúpum vatni, meðan meginparturin, teir fáa inni á sjónum, er hvit-ingur.

Úr Fámien

Næstseinastu viku komu opnir bátar í Fámien, sum royna við snellu einar 15 til 20 minuttir úr landi, uppi 3.000 pund á bát. Teir eru 2,3 og 4 menn við hvørjum báti.

Fyrr í summar fingi teir eisini væl av fiski, men tá stóð hann longri úr landi, okkurt um ein tíma.

Annars verður sagt úr Fámien, at óvanliga nógvur fuglur er at siggja. Mánadagin var ein bátur við byrsu og fekk 90 lomvigar, týsdagin fekk ein bátur 40, og mikudagin fekk ein bátur 70 lomvigar.

Fjöllini verða vørandi frá hondini hesa vikuna, verður sagt úr Fámien. Tá vit hövdu samband við Fámien mikukvöldið, hövdu teir verið á fjalli í 5 hagarøttum og hövdu triggjar eftir.

I lotuni eru fámieningar eisini í ferð við at dýpa siglingarænnuna. Teir hava grivið og skulu nú stoyta garðar

báðu megin við innsiglingina. Formaður fyrri hesum arbeiði er Niclas Jensen.

Barskor aftur í sigling

Barskor, ið røkir sambandið Klaksvík–Kunoy–Kalsø, og sum hevur staðið á sleipistøð síðani 20. mei, fór aftur at sigla seinasta mánamorgun.

Báturin, sum landið keypti frá partafelagnum Hugo Gardar í 1971, hevur fingið umleið 50 metrar av nýggjum plankum í hvørjum borðinum, yvirbygningurin er allur gjørdur av nýggjum, somuleiðis lukkarið innan, og eisini hevur báturin fingið radar og nýggjar røðurgreiðir. Maskinan er tó tann sama – ein Volvo Penta frá 1967.

Úr Vestmanna

verður sagt, at tvey skip standa á sleipistøðini í lotuni, tey eru Venus, ið verður klassaður og Skoparin, sum landið hevur leigað til vaktarskip.

Fyrrpartin í seinastu viku voru teir báðir trolararnir Vestfennur og Norðfennur inni við hvor sínum 80.000 pundum.

Tróndarberg var inni týsdagin við 23.000 pundum av trolveiðu, og Leithamar, sum eisini roynir við trolu á landleiðini, var inni mikudagin við 24.000 pundum.

Nógvur fiskur liggur á goymslu í lotuni, verður sagt úr Vestmanna.

Nýbygningur nr. 27

Av Skála verður sagt, at har er nógv arbeiði. Á skipasmiðjuni arbeiða vanliga 150 mans og við hvørt uppi 170. Í turkíhúsinum er eisini nógv fólk til arbeiðis.

Fyri 14 døgum síðani varð kjølurin strektur til nýbygning nr. 27, sum er nótaskip til p/f Vørn í Gøtu. Skipið verður av sama slag sum Jupiter.

Umframt Stapan, ið verður longdur, stendur eisini línubáturin Nesbúgvinn av Toftum á sleipistøð á Skála. Nesbúgvinn verður yvirdekkkaður við alminium.

Tvey islendsk skip liggja eisini á Skála. Annað skipið skal hava nýggjan motor, meðan hitt fær nakrar plátur útskiftar.

Sjúrðarberg og Skálalægar hava lagt saltfiskalastirnar upp á Skála, og beint nú landar Brandur Sigmundarson. Sundaberg, ið er vørandi friggjadagin, skal eisini leggja veiðuna upp har.